

ענין הגאולה

שבעשרה בטבת

יום התענית הוא "יום רצון לה'" – יום שקבעו הקב"ה לגלות ביתר שאת וביתר עוז רצונו ותשומת-לבו לכא"א מישראל, ובמיוחד בנוגע להענין הכללי

שנוגע לכלל ישראל בכל הדורות – הגאולה האמיתית והשלימה • משיתת יום ה' פ' ויחי, עשרה בטבת – יהפך לשמחה – ה'תשנ"א, לאחרי תפלת מנחה

פְּוֹתְחֵיךְ נִדְנֵר מַלְכוּת

והשייכות להקריאה (י"ג מדות-הרחמים) – שגילוי י"ג מדות-הרחמים פועל הקיבוץ דבניי מן הגלות "ברחמים גדולים אקבצך", ולא עוד אלא שמצד גודל מעלת הרחמים, רחמים על כא"א באיזה מעמד ומצב שיהי, נעשה הקיבוץ דבניי באופן ש"אקבץ עליו לנקבציו", ש"אוהזו בידיו ממש איש איש ממקומו, כמו שנאמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל",

[ולוקחים עמהם גם אלה שהם בבחינת "ערב רב", ע"ד מ"ש ביציאת מצרים "וגם ערב רב עלה אתם", שנקראים "עמך" (עם שלך) של משה רבינו, ועד כדי כך, שגם בהיותם במעמד ומצב בלתי-רצוי ("שחת"), מייחד הקב"ה עליהם שמו של משה רבינו, "עמך", ובודאי שגם הם באים ביחד עם משה רבינו ודור המדבר, "דור דעה", ועד"ז בנוגע לכל בניי שבכל הדורות, שהם בודאי "עמך" של משה רבינו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"], ובצירוף כולם יחד, "בנערינו ובזקנינו גוי בבנינו ובבנותינו", נעשית מציאות אחת של "קהל (לי יחיד) גדול", ובאופן כזה "ישוּבו הנה", לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולהר הקודש ולבית המקדש.

ד. התענית דעשרה בטבת:

בנוגע להמאורע דהתחלת המצור על ירושלים שבגללו נקבע התענית דעשרה בטבת

(כמ"ש בסיום וחותרם הקריאה "ויסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו").

וכיון שעיי התגלות י"ג מדות-הרחמים בטלים החטאים, סיבת הגלות ("מפני חטאינו גלינו מארצנו") – באה תיכף ומיד הגאולה האמיתית והשלימה, כפי ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הם נגאלין".

ובפרט לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין", וכבר עשו תשובה [החל מהרהור-תשובה, שעיי? נעשה צדיק גמור, כהפס"ד בהנוגע להמקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור – פס"ד שנוגע (לא רק לדניי ממונות, אלא גם) לדניי נפשות, ובדניי נפשות גופא – לכל הדורות שעתידים להוולד משידוך זה] – הרי בודאי ובודאי ש"מיד הן נגאלין".

ג. ויש להוסיף, שענין הרחמים (י"ג מדות-הרחמים) קשור (לא רק לביטול סיבת הגלות, שעיי? באה הגאולה, אלא) גם עם הגאולה עצמה – שהגאולה עצמה היא באופן של רחמים, כמ"ש "ברחמים גדולים אקבצך".

וענין זה מודגש ביותר בהפטורה שהיא המשך וסיום הקריאה:

סיום וחותרם הפטורה (ש"הכל הולך אחר החיתום") – "נאום אד' ה' מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו".

א. יום התענית הוא "יום רצון לה'" – יום שקבעו הקב"ה לגלות ביתר שאת וביתר עוז רצונו ותשומת-לבו לכא"א מישראל ועל-אחת-כמה-וכמה לכלל ישראל בכל עניניהם, ובמיוחד בנוגע להענין הכללי שנוגע לכלל ישראל בכל הדורות, הן הדורות שכבר עברו, והן הדורות העתידיים לבוא, ועל-אחת-כמה-וכמה דורנו זה, נשמות בגופים – הגאולה האמיתית והשלימה זכל בניי, שתבוא בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש.

ובהתאם לכך, יש לבאר הדגשת ענין הגאולה בתוכנו של היום – שיש בו כמה פרטים (א) כללות הענין דיום התענית, שתוכנו מובן מהקריאה בתורה וההפטורה, (ב) ענינו הפרטי של התענית דעשרה בטבת, שתוכנו מובן מהמאורע שבגללו נקבע תענית זה, (ג) פרשת השבוע, כדלקמן.

ב. יום התענית:

ביום התענית קורין בתורה בצירוף י"ג מדות-הרחמים, ש"אינן חוזרות ריקן", היינו, שכאשר הקב"ה שומע הקריאה ד"י"ג מדות-הרחמים שקורין בכל מקום שבעולם שבו נמצאים ציבור מישראל, מתעוררים רחמיו של הקב"ה, "אב הרחמים", מקור הרחמים, על כא"א מישראל, על הציבור ועל כלל ישראל, למחול ולסלוח להם – "אני מחל להם"

נאמר "בחודש העשירי בעשור לחודש... סמך מלך בבל אל ירושלים" – "סמך" דייקא, מלשון סמיכה וחיוזוק, כמו "סומך" ה' לכל הנופלים", שבזה מרומז שהתוכן (הפנימי) שבזה הוא חיוזוק וסמיכה לירושלים.

[ועפ"ז יומתק גם הקשר והשייכות לתוכנו של הזמן שבו "סמך מלך בבל אל ירושלים" – "בחודש העשירי בעשור לחודש" – "העשירי יהי קודש".]

וההסברה בזה:

גם כשנמצאים במעמד ומצב של "נופלים", עד כדי כך, שנבוכדנצר הרשע עושה מצור על ירושלים, שזה מורה שיש חסרון בעבודתם של ישראל בקשר ובשייכות לחומת ירושלים, ע"ש יראה וע"ש שלם, שלימות היראה – אזי "סומך" ה' לכל הנופלים", שעוזר ומסייע לכאז"א מישראל שסוכ"ס תהי ירושלים (יראת ה') שלו בשלימות, ועד שגם חומת ירושלים, ה"סייגים" שבתורה ("עשו סייג לתורה") שהם בדוגמת החומה המקיפה את העיר, היא בשלימות,

ועוד לפני"ז – מבטל את המצור דמלך בבל, שאינו אלא "כגרזן ביד החוצב בו", שמצד עצמו אין בו רוח חיים, ובנוסח הפיוט שאומרים בהתחלת יוהכ"פ: "כגרזן ביד החרש ברצותו דבק לאור וברצותו פרש", היינו, שהקב"ה מבטל ענינו של הגרזן (מלך בבל),

ויתירה מזה, שמנצל הגרזן (מלך בבל) כדי לבקע ("אֶפְהָאֲקִי") ולבטל כל עניני מצור וגלות – ועד אשר אתהפכא חשוכא לנהורא – שגם כשנמצאים עדיין בגלות, נעשה מלך בבל (ה"מושל בכיפה") לסומך לעוזר ומסייע לבני"י, "סמך מלך בבל אל ירושלים", כמודגש במעמד ומצב דסוף זמן הגלות שנמצאים

גם כשנמצאים במעמד ומצב של "נופלים", עד שנבוכדנצר הרשע עושה מצור על ירושלים – "סומך" ה' לכל הנופלים", שעוזר ומסייע שסוכ"ס תהי ירושלים שלו בשלימות

במלכות של חסד שעזרת ומסייעת לבני"י בהמצטרך להם.

ה. ומוזה באים להעזר והסיוע דמלך בבל (מושל בכיפה) – "סמך מלך בבל אל ירושלים" – בענין הגאולה:

בנוגע לקיבוץ גלויות בגאולה האמיתית והשלימה ("אקבץ עליו לנקבציו") מצינו שאומות העולם ("שפיוזן" (הקב"ה לישראל) בין האומות") יסייעו בקיבוץ בני"י מבין האומות – כמ"ש "והביאו (הגוים שישראל הם בתוכם) את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב גוי בית ה'".

ולא עוד אלא שאומות העולם עצמם יצטרפו לבני"י בהביאם אותם – כמ"ש "והי כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלים [שעליהם נאמר "ושמתי בהם אות ושלחתי מהם פליטים אל הגוים גוי והביאו את כל אחיכם מכל הגוים"] ועלו מידי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאות ולחוג את חג הסוכות".

ובלשון הכתוב בסיום ההפטורה דיום התענית – "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים".

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בכתוב "ועוד אקבץ עליו לנקבציו" (שבסיום וחותרם ההפטורה ממש) – שרומז גם על קיבוץ ניצוצות הקדושה שבכל העולם (בבל), שבזה נכללים גם הפעולות דאומות העולם ב"מצוות דידהו", שביניהם מצות הצדקה [כולל ובמיוחד – העזר והסיוע לבני"י בהמצטרך להם בענינים גשמיים כדי שיהיו פנויים לעסוק בקיום התומ"צ], ועד להשלימות בזה שבכל העולם כולו יהי נראה בגלוי ש"והיתה לה' המלוכה".

1. פרשת השבוע – פרשת ויחי, "ויחי יעקב":

חיותו (מציאותו) של יעקב "ויחי יעקב" – קשורה עם כאז"א מישראל (שנקרא על שמו של יעקב), כידוע ש"נשמתו (של יעקב) ... כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם", היינו, שכל נשמה היא ניצוץ מנשמת יעקב.

וענין זה (שכל יהודי הוא ניצוץ מנשמת יעקב) מודגש ביותר בנוגע להגאולה:

בנבואת הגאולה המפורשת בתורה כתיב "דרך כוכב מיעקב", שקאי על מלך המשיח. וביחד עם זה, למדו חז"ל מפסוק זה שכל יהודי נמשל ל"כוכב".

נשמתו של מלך המשיח מיוסדת ובנוי על נשמותיהם של כל אחד ואחת מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו בקיום התומ"צ, כך, שעצם מציאותו של יהודי קשורה עם מלך המשיח – ענין הגאולה

והתייודך בזה – ע"פ המבואר בספרים שבנשמת כאז"א מישראל יש ניצוץ מנשמת מלך המשיח.

ומזה מובן גם לאידך – שנשמתו של מלך המשיח מיוסדת ובנוי על נשמותיהם של כאז"א מישראל, מאיזה שבט שהוא, ויתירה מזה, מבלי הבט על מעמדו ומצבו בקיום התומ"צ [שהרי, בכל מעמד ומצב "ישראל הוא", ומתייחס לה"אבות", בנו של אברהם יצחק ויעקב, כולל ובמיוחד ליעקב "בחרו שבאבות", ש"מטתו שלימה", ו"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"] כך, שעצם מציאותו של יהודי ("ויחי יעקב") קשורה עם מלך המשיח – ענין הגאולה.

2. ויש להוסיף, שענין הגאולה מודגש גם בפרשת השבוע שממנה מתברך עשרה בטבת – פרשת ויגש:

בפירוש הכתוב "ויגש אליו יהודה" – איתא בזהר שהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה (יוסף) לתפלה (יהודה).

וי"ל הענין בזה:

סמיכת גאולה לתפלה, פירושה, שברכת "גאל ישראל" צריכה להיות סמוכה לתפלה, החל מ"אדני-שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", ש"כתפלה אריכתא דמיא".

ומזה מובן גם בנוגע להתפלה על הגאולה, שהגאולה צריכה להיות בסמיכות ממש להתפלה על הגאולה – שכאשר מבקשים בתפלה על הגאולה, בברכת "גואל ישראל" (ביום חול), ועד"ז בברכת "המחזיר שכינתו לציון" (– גם בשבת ויו"ט), וכיו"ב בשאר

ח. כדי לזרז ולמהר עוד יותר את הגאולה – יש לסיים בענין הצדקה, ה"שקולה כנגד כל המצוות", ו"מקרבת את הגאולה".

ויתנו לכאור"א שליחות-מצוה ליתן לצדקה, ובהוספה מדיליי, וכל המוסיף מוסיפין לו – כנהוג בכגון-דא, ובהדגשה יתירה ביום התענית, כמנהג ישראל להוסיף אז בצדקה.

ויהי"ר והוא העיקר – קירוב וזירוז הגאולה בפועל ממש, באופן של סמיכת גאולה להתפלה, שמהתפלה על הגאולה זה-עתה באים תיכף להגאולה בפועל, ש"תחזינה עיינינו בשובך לציון ברחמים", ו"ישבו ישרים את פניך" – בבית המקדש (שבו "יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך") השלישי, "מקדש אדני-י כוננו ידיך", ותיכף ומיד ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאור"א מהנוכחים שיחיו שתי שטרות של דולר, לתת אותם (או חילופם) לצדקה].

הגאולה צריכה להיות
בסמיכות ממש
להתפלה על הגאולה –
שכאשר מבקשים
בתפלה על הגאולה,
בברכת "גואל ישראל"
– באה הגאולה בפועל
בסמיכות להתפלה,
ללא הפסק כלל

שאימתי הוא לא כיזבו בו" – בתכלית השלימות.

ריבוי התפלות ובקשות על הגאולה, באה הגאולה בפועל **בסמיכות** להתפלה, ללא הפסק כלל, לא רק שלילת הפסק כדי הילוך מיל (כפי שמצינו בכמה דינים), אלא אפילו לא הפסק דאמירת תיבה או אות אחת, כבדין סמיכת גאולה לתפלה.

ויתירה מזה – שעוד לפני תפלה ובקשה (נוספת) על הגאולה באה כבר הגאולה בפועל, ולאחרי הגאולה תהיי התפלה באופן ד"תהלתך" – לא תפלה ובקשה על הגאולה (כיון שהגאולה כבר באה בפועל), אלא **שבח והודי'** להקב"ה ("תהלתך") על הנסים והנפלאות דהגאולה האמיתית והשלימה "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ועוד וג"ז עיקר, שלאחרי הגאולה יאמרו (בהתחלת התפלה) "הא-ל הגדול הגבור והנורא" באותו אופן שאמר **משה** – לפני ש"אתא ירמיי ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו **אי' נוראותיו, לא אמר נורא, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו אי' גבורותיו, לא אמר גבור** . . מתוך שיודעין בהקב"ה